

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра охорони праці та навколишнього середовища

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
інженерних систем та екології

/ О.В. Приймак

«03» червня 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дисципліни спеціальної підготовки за вибором»

**«Організація соціального захисту від нещасних випадків
та професійних захворювань на виробництві»**

(назва навчальної дисципліни)

Шифр	Галузь знань
26	Цивільна безпека
	Спеціальність
263	Цивільна безпека
	Спеціалізація
	Охорона праці

Розробник(и):

Вільсон О.Г., к.т.н., доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
охорони праці та навколишнього середовища

Протокол № 10 від «03» червня 2020 року

Завідувач кафедри ОП та НС

(підпис)

(Волошкіна О.С.)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціалізації
«Цивільна безпека» (НМКС):

Протокол № 4 від «03» червня 2020 року

Голова НМКС

(підпис)

(Гунченко О.М.)

(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ на 2020-2021 навчальний рік

шифр	Доктор філософії	Форма навчання: денна, вечірня										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження	
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Самостійна робота	у тому числі						
			Всього	аудиторних			індивідуальних								
				Разом	у тому числі				робіт						
			Л		Лр	Пз		КП	КР	РГ	Р				
263	Цивільна безпека (охорона праці)	4,0	120	40	14		26	80					Залік	3	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетентностей) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці в організаціях і на підприємствах будівельної індустрії, формування у здобувачів відповідальності за особисту та колективну безпеку, формування у слухачів вміння використовувати методи та наявні законодавчі стратегії соціального захисту працюючих від небезпечних та шкідливих виробничих факторів, формування навичок вирішення складних організаційних та технологічних завдань в сфері комплексного забезпечення безпечного виконання будівельно-монтажних робіт.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті здобувачами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати виробничі завдання щодо забезпечення законодавчих вимог в сфері соціального захисту працівників з обов'язковим урахуванням актуальних вимог нормативної бази щодо безпеки та гігієни виробничих процесів та середовища.

Засвоївши дисципліну здобувач має:

знати:

- наявні державні стратегії та форми впровадження елементів соціального захисту працюючих – правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання;
- методологію оцінки тяжкості отриманого нещасного випадку або професійного захворювання, визначення відповідних заходів соціального захисту та реабілітації;
- особливості соціального страхування професійних груп різних видів економічної діяльності, різних рівнів соціального захисту;
- перспективні міжнародні практики державного соціального страхування від нещасних випадків і професійних захворювань для різних галузей знань та виробництва;
- інформацію про методи профілактики травматизму на виробництві з використанням методів соціального страхування;

вміти:

- своєчасно реагувати на можливі зміни сценарію соціального захисту працюючих від нещасного випадку або професійного захворювання на виробництві;
- визначати права, обов'язки та відповідальність роботодавця та застрахованих осіб у випадках отримання травм або професійних захворювань;
- оцінити стан соціального захисту працюючих з різних груп та видів економічної діяльності на основі знання діючих нормативно-правових документів, сучасної наукової теорії і практики;
- оцінювати стан соціального захисту від травматизму в міжнародній практиці, виявляти найбільш ефективні методи використання механізмів соціального захисту;
- своєчасно реагувати на ризик виникнення небезпечних ситуацій в умовах виробництва та в повсякденному житті.

Компетенції, що формуються в результаті навчання

<p>Інтегральна Компетентність (ІК)</p>	<p>Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики в галузі цивільної безпеки на підставі ризик-орієнтованого мислення.</p>
<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 02. Здатність систематизувати знання та розуміння філософських методологій пізнання, ключових засад професійної етики, систем морально-культурних цінностей, принципів толерантності, які базуються на принципах поваги до різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 03. Здатність вести фахову наукову бесіду та дискусію із широкою науковою спільнотою та громадськістю державною мовою за відповідним рівнем ораторської майстерності, демонструвати високий рівень загальнонаукового та професійного понятійного апарату під час презентацій результатів наукових досліджень, формувати наукові тексти в письмовій формі, організовувати та проводити навчальні заняття, використовуючи прогресивні інформаційно-комунікаційні засоби.</p> <p>ЗК 05. Здатність до цілеспрямованого та наполегливого самовдосконалення, усвідомлення соціально-моральної та етичної відповідальності за одержані наукові результати.</p> <p>ЗК 12. Здатність науково-обґрунтовано відстоювати свою дослідницьку позицію при взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 01. Володіння актуальною інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері професійної діяльності.</p> <p>ФК 03. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію технічних рішень.</p> <p>ФК 07. Здатність демонструвати розуміння правових рамок, які мають відношення до професійної діяльності, включаючи питання персоналу, безпеки здоров'я; розуміти і враховувати екологічні, соціальні, етичні та економічні міркування, що впливають на реалізацію технічних рішень, виходячи зі знань щодо стану умов праці та умов формування небезпечних ситуацій та передумов для реалізації професійних та виробничих ризиків.</p> <p>ФК 14. Здатність організовувати ідентифікацію й оцінку наявних виробничих ризиків з урахуванням їх можливих змін у часі та експозиції; нагляд за додержанням вимог законодавства у сфері цивільної, техногенної та</p>

	<p>промислової безпеки; аудит безпеки життя і здоров'я всіх учасників виробничого процесу та інших осіб, що можуть знаходитись у зоні дії виробничих небезпек.</p> <p>ФК 16. Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки та ризиків, що формуються виробничими об'єктами, технологічними процесами та виробничим устаткуванням та інструментами, створюють негативний вплив на безпеку й здоров'я людини та навколишнє середовище.</p> <p>ФК 17. Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій; захист населення і територій від надзвичайних ситуацій; забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.</p>
--	---

Програмні результати навчання (ПРН)

<p>ПР 01. Здатність продемонструвати знання та розуміння філософської методології наукового пізнання, психолого-педагогічних аспектів професійно-наукової діяльності, власний науковий світогляд та морально-культурні цінності.</p> <p>ПР 07. Демонструвати навички усного та письмового спілкування державною та іноземними мовами, використовуючи навички міжособистісної взаємодії, працюючи в міжнародному контексті з різними стейкхолдерами галузі, з використанням сучасних інформаційних технологій та засобів комунікації.</p> <p>ПР 09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.</p> <p>ПР 11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки.</p> <p>ПР 14. Бути здатним до застосовування й експлуатації організаційних заходів та технічних систем захисту персоналу, використання засобів індивідуального та колективного захисту працівників від негативного впливу ШНВЧ.</p> <p>ПР 17. Вміти прогнозувати та керувати професійними, техногенними, майновими, комерційними та репутаційними ризиками під час проведення наукових досліджень, захисту отриманих наукових та практичних результатів та професійної діяльності.</p>
--

2. Програма навчальної дисципліни

«Організація соціального захисту від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві»

Змістовий модуль 1

«Фонд соціального страхування України» (8 годин)

Тема 1. Загальні положення.

1. Терміни та визначення.
2. Законодавство України про соціальне страхування.
3. Принципи соціального страхування України.

Тема 2. Організаційна структура фонду соціального страхування (ФСС).

1. Статут ФСС.
2. Управління ФСС.
3. Основні завдання і функції ФСС.
4. Права, обов'язки та відповідальність ФСС.
5. Фінансування діяльності ФСС.

Тема 3. Права, обов'язки й відповідальність роботодавця як страхувальника і застрахованих осіб.

1. Права, обов'язки й відповідальність роботодавця.
2. Права, обов'язки й відповідальність застрахованих осіб.
3. Вирішення спорів між роботодавцем, застрахованими особами та фондом соціального страхування.

Змістовий модуль 2

«Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності» (6 годин)

Тема 4. Економічний механізм державного соціального страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

1. Види страхування.
2. Основні виплати у зв'язку з втратою працездатності в результаті нещасного випадку на виробництві.
3. Основні виплати у зв'язку з летальними наслідками в результаті нещасного випадку на виробництві.
4. Фінансування реабілітації постраждалих від нещасного випадку на виробництві.
5. Фінансування профілактики нещасних випадків на виробництві.

Тема 5. Профілактика нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

1. Страхові експерти з охорони праці.
2. Порядок визначення класу професійного ризику.
3. Контроль та нагляд у сфері соціального страхування.

Змістовий модуль 3

«Практична складова організації соціального захисту від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві» (26 годин)

Практичне заняття 1

Законодавча основа Фонду соціального страхування України (6 год.).

Практичне заняття 2

Економічні механізми дії Фонду соціального страхування України (10 год.).

Практичне заняття 3

Організаційна структура Фонду соціального страхування України (10 год.).

3. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії і практики, що сприяє оволодінню слухачами курсу необхідних компетентностей. Для цього використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі.

Для опанування згаданих компетенцій використовуються різні форми проведення занять та контролю.

Основні форми проведення занять: лекції, семінари, практичні заняття, аналіз ситуацій, кейсів, презентація проєктів, круглі столи, ділові ігри, самостійне вивчення окремих тем дисципліни.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані здобувачам для засвоєння початкової дисципліни: 1) обробка лекційного матеріалу; 2) підготовка до практичних занять; 3) обробка окремих тем, що не розглядаються на лекціях; 4) підготовка до контрольних робіт, тестів, заліку; 5) побудова плану особистого наукового дослідження; 6) підготовка до публікації тез доповідей статей; 7) опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, та сучасних наукових доробок за тематикою дисципліни.

4. Методи контролю та оцінювання знань здобувачів

Форми контролю:

- поточний контроль – у формі усної відповіді на кожному лекційному та практичному занятті (також може бути організовано у вигляді тестів та контрольної роботи);

- контроль виконання практичних занять (оформлений протокол та його презентація);

- контроль оформлення результатів наукового дослідження за темою дисертаційної роботи з урахуванням вивченого матеріалу за дисципліною;

- підсумковий контроль – залік у формі тестування; підсумкова оцінка складається з результату заліку та поточного контролю під час проведення лекційних та практичних занять.

Розподіл балів за змістовними модулями та підсумковим контролем

Поточне оцінювання								Підсумковий тест	Сума балів
Змістовні модулі									
1			2		3				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3		
5	5	5	5	5	10	10	10	45	100

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf>.

5. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення лекційних та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних.
- Мультимедійний проектор.
- Маркерна дошка.
- Мобільний екран.

6. Інформаційне забезпечення дисципліни

- Система дистанційного навчання і контролю рівня підготовки у КНУБА організована на платформі Moodle, всі матеріали щодо вивчення дисципліни можна знайти за посиланням: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2654>

7. Політика курсу («правила гри»)

- Курс передбачає як індивідуальну роботу зі здобувачем, так і роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
  - Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.
  - Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
  - Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
  - Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Методичне забезпечення дисципліни

Законодавство:

1. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.

2. Закон України Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

3. Порядок надання матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування України деяким категоріям застрахованих осіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/949426>.

4. Порядок надання страхових виплат, фінансування витрат на медичну та соціальну допомогу для внутрішньо переміщених осіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/962445>.

5. Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/article/949280>.

6. Про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування. Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/tr/197068-pro-dobrovilnu-uchast-u-systemi-zagalnoobov-yazkovogo-derzhavnogo-sotsialnogo-strahuvannya/>

Підручники, навчальні посібники:

7. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник / Микола Дмитрович Бойко. – 5-те вид, перероб. та допов. – Київ: Центр учбової літератури, 2018. – 447 с.

8. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с. – Бібліографія: с. 104.

9. Соціальне страхування: підручник / За ред. д. е. н., проф. О.П. Кириленко та д. н. з держ. упр., доц. В.С. Толуб'яка. - Тернопіль: Економічна думка, 2016. - 353 с.

10. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні: аналіт. доп. / О. О. Кочемировська, О. М. Пищуліна. – К. : НІСД, 2012. – 88 с. ISBN 978-966-554-180-6.

Періодичні видання, електронні ресурси:

11. Руженський М. М. Трансформація інститутів соціального захисту населення в транзитивній економіці. дис. на здобуття наукового ступеня д.е.н. К.: 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.01/2016/Ruzhenskyj_diss.PDF.

12. Стойка А. Фінансування соціальної сфери: джерела і шляхи диверсифікації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02\(5\)/10savdsd.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02(5)/10savdsd.pdf).

13. Загорський В. Концептуальні засади державної соціальної політики / В. Загорський, Г. Лопушняк // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. Вип. 21. – С. 13-20.

14. Пігуль Н., Люта О. Бойко А. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. Вісник НБУ, січень 2015 р. С. 30-35

15. Буздуган Я. Поняття, принципи, форми фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/960/>.

16. Соціальний звіт за 2016 рр. МСПУ. Київ.: 2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/timeline/Zviti.html>.

17. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: указ Президента України від 12 січня 2015 р. №5/2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medsprava.com.ua>.

18. Аалтонен Е. Система соціального захисту і соціальної освіти у Фінляндії / Е. Аалтонен // Соціальна політика і соціальна робота. – 2014. – № 3. – С. 31–38.

19. Балашов А.М. Сучасні проблеми соціального захисту населення України // Економіка та держава. – 2013. – №1. – С. 82–84.

20. Огінська А.Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз // Економіка та держава № 4, 2018. – С. 131-136.

21. Кисільова Т. М. Соціальна політика в умовах глобалізації / Т. М. Кисільова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/table/jalilo18/011.htm>.

22. Дутчак А.В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи --розвитку // Молодий вчений - № 5 (45), 2017 – С. 568-572.

23. Філіпчук В. Р. Соціальний захист населення: зміст категорії та відповідність викликам глобалізації // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - Випуск 20, частина 3, 2018. – С. 106-110.

24. Карлін М.І. Фіскальна політика і соціальні виплати в сучасній Україні // Науково-економічний та суспільно політичний журнал "Демографія та соціальна економіка". - К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, № (17). - 2012. - С. 70-77.

25. Клівіденко Л.М. Фінансове забезпечення соціального захисту населення України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01. - Тернопіль: ТНЕУ, 2006. - 20 с.

26. Лопушняк Г.С. Інституційне забезпечення державної соціальної політики: теоретико-проблемні аспекти // Актуальні проблеми державного управління. - 2011. - № 2. - С. 1-7.
27. Макарова О. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: монографія. - К.: Ліра-К, 2004. - 328 с.
28. Мельник А. Ф., Длугопольський О. В. Публічний сектор і державна політика в демократичному суспільстві: монографія. - Тернопіль: Економічна думка, 2008. - 240 с.
29. Павлюк К.В., Степанова О.В. Модернізація системи соціального захисту в контексті накопичення соціального капіталу в Україні. Фінанси України. - 2012. - № 6. - С. 15-29.
30. Сергієнко О. Соціальна політика в сучасному світі та в Україні // Україна: аспекти праці. - 2002. - № 1.
31. Сидорчук А. Теоретичні аспекти державного соціального страхування // Український соціум. 2012. - № 3. - С. 105-120.
32. Скуратівський В.А. Правовий вимір діяльності соціальної держави // Вісн. Нац. академії держ. управління при Президентові України. - 2007. - № 4. - С. 184-192.
33. Тропіна В.Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні // Фінанси України. - 2008. № 5. - С. 15-31.
34. Фонд соціального страхування України: <http://www.fssu.gov.ua/>.